

ผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการทำโครงการ
เพื่อเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

THE EFFECT OF STUDENT-DEVELOPMENT ACTIVITY USING
COMMUNITY LEARNING RESOURCE IN CONDUCTING
PROJECT FOR LEARNING PHILOSOPHY OF
SUFFICIENCY ECONOMY

เอื้อพงศ์ เฉลิมเล่า (Ooupong ChalermLOW)*

ดร.คงศักดิ์ ธาตุทอง (Dr.Kongsak Thattong)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างเครื่องมือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการทำโครงการเพื่อเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนกับสถานการณ์ที่สร้างขึ้น 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การวิจัยแบ่งเป็นการสร้างและทดลองใช้เครื่องมือวิจัยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ไร่จิตรกรวิ กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชุมนุมวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนโนนหันวิทยายน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และการนำเครื่องมือวิจัยไปปรับใช้กับแหล่งเรียนรู้ป่าสาธารณะหนองตะแบก (สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพรร) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชุมนุมวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนโนนหันวิทยายน รูปแบบการวิจัยใช้การวิจัยก่อนทดลอง (Pre - Experimental - Design) ทำการทดลองเพียงกลุ่มเดียว ทำการทดสอบหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (One - Group Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

คำนำคำ: กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Keywords: Student development activity, Community learning resource, Philosophy of Sufficiency

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น "เป็น โครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และความเห็นในรายงานผลการวิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป"

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการสร้างเครื่องมือ 1) ได้เครื่องมือที่ประกอบด้วยแผนการสอนทั้งหมด 10 แผน แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม 2) จำนวนนักเรียนที่สามารถเชื่อมโยงเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมัธยมศึกษา 92 และ ระดับปานกลางร้อยละ 83) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในด้านสาระการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และวิทยาการท้องถิ่น มีความเหมาะสมในอยู่ระดับมากที่สุด และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยหลังทดลองใช้จริงกับแหล่งเรียนรู้ใหม่พบว่า 1) จำนวนนักเรียนที่สามารถเชื่อมโยงเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมัธยมศึกษา 80 ระดับปานกลางร้อยละ 16 และระดับน้อยร้อยละ 4 2) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในด้านแหล่งเรียนรู้ในชุมชน วิทยาการท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to construct the student development activity lesson plans base on community learning resource in conducting project for learning philosophy of sufficiency economy 2) to study the students' ability in applying the philosophy of sufficiency economy according to constructed situation. and 3) to study the students' opinion on the students' developmental activity by learning community resource in. There were 2 stages of research methodology. The first stage; the instrument was constructed and tried out by using Jitkawe Farm Learning Resource. The target group consisted of 25 Matayomsuksa 3 students, studying during the second semester of 2007 school year at NonHan Wittayayon School, Amphur Chumpae, KhonKaen Province. The second stage; the instrument was administered at Nong Ta Bak Forest Learning Resource (Herb Biological Gardent), Amphur Konsarn, Chaiyaphoom Province. The target group consisted of 25 Matayomsuksa 3 students from Science Club, studying during the first semester of 2008 school year. The pre-experimental design (one-group posttest design) was applied in this study. The instruments including student-development activity plans, the ability test in applying the philosophy of Sufficiency Economy and the questionnaire on the student's opinion regarding the student's development activities by learning community resources. The data were analyzed by frequency, mean, standard deviation and percentage.

The research findings founded that: The first stage: the constructed instrument were; 12 student development activity lesson plans, the ability in applying their knowledge of philosophy of sufficiency conomy test and the appropriateness of learning activity questionnaires. The tried out resulted were: 1) The students showed their ability in applying their knowledge in the given situations at "High" level for 92% and at "Moderate" level for 8 %. 2) The students showed their

opinion on learning activity by learning community resource regarding to: (a) learning material, (b) learning community resource, and (c) local expert. The appropriateness was in "Higher" level, and (d) learning activity was "High" level. The second stage; 1) The students showed their ability in applying their knowledge in the given situations at "High" level for 80%, at "Moderate" level for 16%, and at "Low" level for 4%. 2) The students showed their opinion on learning activity by learning community resource regarding to: (a) learning community resource (b) local expert, (c) learning contents and (d) learning activity. The appropriateness was in "High" level.

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยกำหนดกระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 7 ว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

เนื่องจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีอยู่รอบตัวเราและยิ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยการนำปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรามาศึกษาเรียนรู้ วิเคราะห์สร้างความรู้ใหม่ สร้างระบบใหม่ เพื่อประยุกต์ใช้กับสภาพจริง จะช่วยให้นักเรียนสามารถคิด เลือกและตัดสินใจในการแก้

ปัญหาในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมได้ ดังนั้นหลักสูตรเนื้อหาการจัดการภายในสถานศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนผู้เรียนในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ โดยเฉพาะรูปแบบการสอนที่เป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด

"เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและ

ความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาไทยนับเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการพัฒนาคนไทยให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และสร้างจิตสำนึกที่มั่นคงเข้มแข็งในหลักการดำเนินชีวิตที่ก่อปรด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้คู่คุณธรรม เพื่่นไปสู่การมีชีวิตและสังคมในทุกระดับที่สมดุลพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สุชาติ, 2548) ถ้าใช้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ก็จะสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้ จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในการทำโครงการเพื่อเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนโรงเรียนโนนหันวิทยายน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อสร้างเครื่องมือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการทำโครงการเพื่อเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) เพื่อศึกษาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนกับสถานการณ์ที่สร้างขึ้น

3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3. นิยามศัพท์เฉพาะ

1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นภารกิจรูปแบบบูรณาการด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย และสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง รู้ความหมาย เห็นคุณค่า ปฏิบัติคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองสร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ไร่จิตรกริ ตำบลโนนสะอาด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และสวนพฤกษศาสตร์สมุนไพรรองถิ่นอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

3) การจัดกิจกรรมบูรณาการหมายถึงการจัดกิจกรรมโดยการสอดแทรกแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานสู่คนไทย ซึ่งหมายถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นภายใต้ความพอเพียง 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวภายใต้คุณลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ ความรู้คู่คุณธรรมทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

5) ความสามารถในการเชื่อมโยง หมายถึงการระบุมความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์กับ

หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ส่วน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และมีคุณธรรม

6) ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง การวินิจฉัยถึงความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการทำโครงงานเพื่อเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้แนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537) และ การวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre-Experimental-Design) ทำการทดลองเพียงกลุ่มเดียว ทำการทดสอบหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (One-Group Posttest Design) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

1) กลุ่มเป้าหมาย ขั้นการสร้างและทดลองใช้เครื่องมือวิจัย กลุ่มเป้าหมายคือ คือนักเรียนชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนโนนหันวิทยายน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คน แหล่งเรียนรู้คือ ไร่จิตรกรวิ ตำบลโนนสะอาด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ขั้นการนำเครื่องมือวิจัยไปปรับใช้ กลุ่มเป้าหมาย คือ คือนักเรียนชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1, 3/2, 3/3 และ 3/4 โรงเรียนโนนหันวิทยายนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 25 คน แหล่งเรียนรู้คือ สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพรรอทองถิ่น อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

2.1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ รวม 20 ชั่วโมง แผนที่ 1-4

เป็นความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เวลาสอน 8 ชั่วโมง แผนที่ 5-10 เป็นการสอนโดยใช้โครงงานสำรวจแหล่งเรียนรู้ (ไร่จิตรกรวิ) ใช้เวลาสอนในห้องเรียน 12 ชั่วโมง

2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่

(1) แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 สถานการณ์

(2) แบบประเมินความเหมาะสมของจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยที่ได้มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทใหม่คือ แหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพรรอทองถิ่น (ป่าหนองตะแบก)

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ และวิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือสรุปได้ดังนี้

1.1) นักเรียน มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์ที่สร้างขึ้นในระดับมากจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 92 และมีความสามารถในระดับปานกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8

1.2) นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้

โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีระดับความเหมาะสม
ดังนี้ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้
($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.60) ด้านวิทยาการท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.55$,
S.D. = 0.68) ด้านแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{x} = 4.52$,
S.D. = 0.58) และ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.65) มีความเหมาะสมในระดับมาก

2) ผลการนำเครื่องมือไปใช้ สรุปได้ดังนี้

2.1) นักเรียน มีความสามารถในการ
เชื่อมโยงความรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับสถานการณ์ที่
สร้างขึ้นในระดับมากจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ
80 มีสามารถในระดับปานกลาง จำนวน 4 คน คิด
เป็นร้อยละ 16 และระดับน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็น
ร้อยละ 4

2.2) นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ ด้านแหล่งเรียนรู้
ในชุมชน ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.70) ด้านวิทยาการท้องถิ่น
($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.82) ด้านสาระการเรียนรู้นักเรียน
($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.68) และด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.76) มีความเหมาะสม
ในระดับมากทุกรายการ

อภิปรายผลการวิจัย

1) ด้านความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 1 นักเรียน
มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากร้อยละ 92 ระดับ
ปานกลางร้อยละ 8 ระดับน้อยร้อยละ 4 จะเห็นได้ว่าผลการวิจัย
ระยะที่ 2 ต่ำกว่าระยะแรก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่อง
มาจากระยะที่ 1 แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษาอยู่ใน
ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ จึงมีสภาพแวดล้อมที่นักเรียน
คุ้นเคย กิจกรรมโครงการครั้งนี้ให้นักเรียนมีโอกาส
ได้เลือกประเด็นที่จะศึกษา ด้วยตนเอง มีเวลาและ
โอกาสเข้าศึกษาในพื้นที่ได้ตาม

ที่ต้องการ การศึกษาเป็นการเชื่อมโยงหรือบูรณาการ
ระหว่างความรู้ /ทักษะ/ ประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่
ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ผู้เรียนได้
ฝึกแก้ปัญหาในการทำงาน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย
มูลคำ, 2545) และสอดคล้องกับการจัดการเรียน
การสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process-
Based Instruction) ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
กระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ
ทางสังคม และขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขวางขึ้น
นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ หรือทำกิจกรรมการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ได้แสดงบทบาทร่วมตามการมอบหมาย
ของกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกพอใจ ไม่พึงพอใจ ซึ่งจะ
ทำให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้เรื่องอารมณ์และการพัฒนา
อารมณ์ของตนให้สอดคล้องกับกลุ่ม สามารถใช้สติ
ปัญญาในการพิจารณาพิจารณาอภิปรายให้ความคิดเห็น
อย่างมีเหตุผลจนสามารถค้นพบข้อสรุปในใจของ
ตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้และมีโอกาสแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น ได้มีโอกาสรับผิดชอบหน้าที่ตามบทบาท
ในกลุ่ม (ทศนา แชนด์, 2545) และยังสอดคล้องกับ
Vander Kley (1991 อ้างถึงใน วรวิภา รอดแรงคำ,
2540) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ คือ การที่นักเรียน
มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงาน ช่วยเหลือเกื้อกูล
สนับสนุนความสำเร็จของกันและกันโดยที่นักเรียน
แต่ละคนในกลุ่มจะมีความรับผิดชอบงานของตนเอง
การทำงานที่ได้รับมอบหมายของนักเรียนแต่ละคน
จะมีการตรวจสอบและนำเสนอในกลุ่ม กลุ่มจะทำหน้าที่
ช่วยเหลือว่าใครอ่อนด้านใด คนที่เก่งจะช่วยเหลือ
ด้านนั้น ซึ่งจะทำให้การทำงานกลุ่มเข้มแข็งขึ้นประกอบ
กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะพัฒนาโดย Robert
Karplus (อ้างถึงในนันทิยา บุญเคลือบ, 2540) เป็น
การเรียนรู้ที่เริ่มจากปัญหาที่ผู้เรียนต้องการจะแก้
ปัญหาโดยการสังเกตซึ่งผู้เรียนจะได้รับคำแนะนำเกี่ยว
กับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำข้อมูล
และลำดับคำถามที่นำไปสู่ผลลัพธ์ของการแก้ปัญหา

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุพา พิริยะชัยวรกุล (2543) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องพืชสมุนไพร : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัย พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องพืชสมุนไพร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นควร ดำเนินการดังนี้ คือ การนำหลักวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาใช้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่องพืชสมุนไพร ทำให้นักเรียนที่ได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีความกระตือรือร้น ในการเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน กล้าแสดง ความคิดเห็นเกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากการกระทำจริงเป็นต้น ข้อมูลที่ได้จากนักเรียนและครู ผู้ร่วมวิจัย ได้สะท้อนให้เห็นข้อดี ข้อบกพร่อง ระหว่างดำเนิน กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้สามารถแก้ไขปรับปรุง สิ่งต่างๆ ได้ในขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอน ยังดำเนินอยู่

เมื่อเปลี่ยนแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการทำกิจกรรม จากไร่จิตรกรวีเป็นสวนพฤกษศาสตร์สมุนไพรท้องถิ่น พบว่าความสามารถในการเชื่อมโยงในระดับมาก ลดลงจากร้อยละ 90 เหลือร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ศึกษาอยู่นอกเขตพื้นที่ ชุมชน และมีวัฒนธรรมแตกต่างกันเป็นตัวอย่าง ที่ไม่ชัดเจนในด้านการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ประกอบกับการศึกษาร่วมกับโรงเรียนอื่นอาจ ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการทำกิจกรรม การประมวลความรู้ และการคิดเชื่อมโยงเป็นไป ได้น้อย แต่ระดับความสามารถในการเชื่อมโยง ก็ยังอยู่ในระดับสูงและนักเรียนมีความสนใจและ กระตือรือร้นในเข้าร่วมกิจกรรม

2. ความเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผลการวิจัยพบว่าระยะที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สารการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความคิด

เห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชนในด้านสาระการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และวิทยาการท้องถิ่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ระยะที่ 2 นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความเหมาะสม ในระดับมากทุกรายการ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ เสาวรี พิมพ์สวัสดิ์ (2549) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่องผลของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสารรอบตัวเราสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งใช้รูปแบบวิจัยเชิง ปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart ผลการวิจัยพบว่า การนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับการวิจัย เชิงปฏิบัติการทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากจะสามารถจัดการเรียนรู้ ได้เหมาะสมกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน เป็นการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับ พรทิพย์ สมเนียงใต้ (2547) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่อง ภูมิศาสตร์ภูเขา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนบ้านก้านเหลืองอำเภอกุเวียง จังหวัด ขอนแก่น ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น ในการเรียนการสอน เกิดความอยากรู้อยากเห็น และได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคยดี ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลายที่ แตกต่างจากการที่นักเรียนนั่งเรียนโดยการฟังครู อธิบาย จากการอ่านหนังสือเรียนอย่างเดียว นักเรียน จึงเกิดความรู้สึกสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

และเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจึงมีความสนใจตื่นตัวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ซึ่งอาจเกิดจากการที่นักเรียนไม่เคยได้รับการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาก่อนและ วราสินธุ์ บุตรสมบัติ (2547) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องป่าชุมชนนาบอน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งทำให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้จากสื่อการสอนที่หลากหลายตามสภาพจริงที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1) การทดลองสอนในครั้งแรกๆ นั้นนักเรียนยังไม่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้คล่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องอธิบายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจถึงกระบวนการจัดกิจกรรม เพื่อให้ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับกระบวนการเรียนการสอนที่นำมาใช้

1.2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการโครงการกับแผนการจัดการเรียนรู้และฝึกการเชื่อมโยงเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นับเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ให้มากยิ่งขึ้น

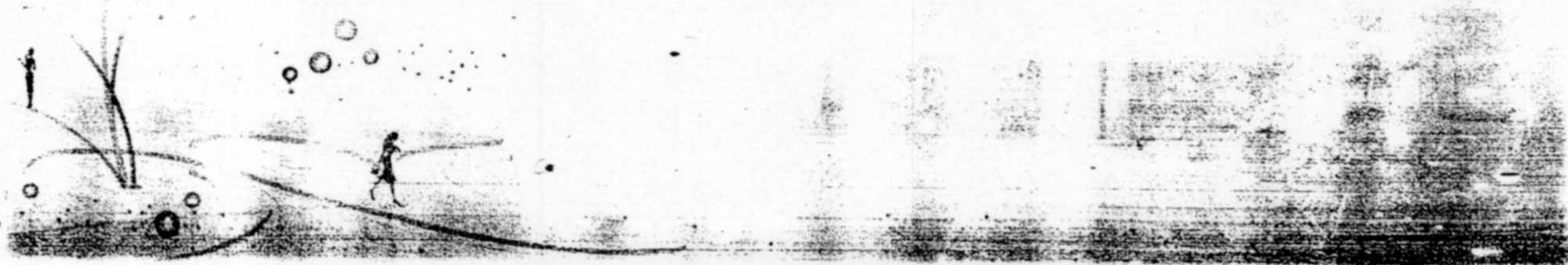
2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

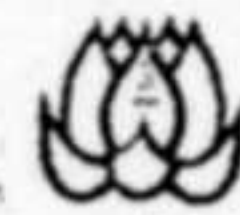
ผลจากการวิจัยพบว่าแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแหล่งเรียนรู้อื่นได้ดังนั้น

2.1) ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบนี้นำไปใช้กับการวิจัยการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ

2.2) ควรวิจัยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานรูปแบบอื่น

2.3) ควรมีการวิจัย ในลักษณะของการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ โดยวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- ทศนา แคมณี. (2547). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา บุญเคลือบ. (2540). มาตรฐานการสอนวิทยาศาสตร์. วารสารส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 25 (99), 7 - 12.
- พรทิพย์ สมเจียงใต้. (2547). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องภูมิศาสตร์ภูเขียงโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาถ่านเหลือง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุพา พิริยะชัยวรกุล. (2543). การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องพืชสมุนไพร : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ระหว่างวันที่ 26-28 กันยายน 2537. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรสินท์ บุตรสมบัติ. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องป่าชุมชนนาบอนโดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรติพา รอดแรงคำ. (2540). การสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะกระบวนการ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อรรถพลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2551, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91>
- สุชาดา นันทะไชย. (2548). แนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2551, จาก <http://amin.edu.ku.ac.th/article/suchada.doc>
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- เสาวรี พิมพ์สวัสดิ์. (2549). ผลของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสารรอบตัวเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.